

Mumini lovijo komet 4+

pedagoško gradivo

avtorica Barbara Hanuš

kazalo

uvodna beseda.....	3
o filmu.....	3
filmografski podatki.....	3
vsebina	4
liki v filmu	6
o pisateljici Tove Jansson	8
o muminih.....	8
o nastajanju filma.....	9
izhodišča za pogovor ob filmu	11

kaj sporočajo mumini?.....	11
o varnem domu	12
o gostoljubju	12
o lastnini.....	13
o medsebojni pomoči in pohvalah	13
o iskanju informacij	14
o veselju.....	14
o zavedanju vsega, kar je okoli nas	15
dodatne dejavnosti ob filmu	16
spoznajmo animirani film	16
raziskujmo veselje	16
spoznavajmo Finsko in skandinavsko mitologijo.....	18
oglejmo si fotografije Muminsveta in Muminmuzeja	18
uredimo si Muminkotiček.....	19
umestitev v vzgojno-izobraževalne programe vrtcev in v učni načrt.....	20
likovne dejavnosti.....	20
glasbene dejavnosti, igra vlog.....	20
spoznavanje okolja.....	20
razredna ura	21
jezik, slovenščina.....	21
od knjig k filmu in od filma spet h knjigam.....	22

Kolofon | Mumini lovijo komet • Gradivo za učitelje in starše Kinobalon • Idejna zasnova: Petra Slatinšek, Barbara Kelbl • Uredila: Barbara Kelbl • Avtorica: Barbara Hanuš • Vir izbranih podatkov: *Svet muminov Tove Jansson*, Kos, Saša, Filozofska fakulteta Maribor, diplomsko delo, 2011. • Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Slikovno gradivo: Continental film/arhiv Kinodvor • Izdal v elektronski obliki: Javni zavod Kinodvor, 2011 • Kinodvor dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva v filmsko-vzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na kinobalon@kinodvor.org.

uvodna beseda

V filmu **Mumini lovijo komet** spremljamo napeto dogodivščino majhnih gostoljubnih bitij, ki jih poznamo iz knjig švedsko-finske pisateljice Tove Jansson. V pedagoškem gradivu predstavljamo, kakšne pogovore in katere dejavnosti v vrtcu, šoli in doma spodbuja zgodba o tem, kako se mumini bojijo, da bo kmalu konec sveta, ker se Zemlji približuje komet.

o filmu

filmografski podatki

slovenski naslov **Mumini lovijo komet**

izvirni naslov **Muumi ja punainen pyrstötähti**

država produkcije Finska

leto produkcije 2010

tehnični podatki digibeta, barvni

trajanje 75 minut

režija Maria Lindberg

scenarij po romanu Tove Jansson: Iivo Baric, Minna Karvonen, Joel Backström, Anders Larsson

montaža Maria Lindberg

zvok Asko Ahonen, Iivo Baric

producent Tom Carpelan

produkcija Oy Filmkompaniet Alpha Ab

glasba Björk, Sjón Sigurdsson, Andrzej Rokicki

glasovi David Hudnik, Štefan Kušar, Miran Pibernik, Lija Pečnikar, Predrag Lalič, Miha Rodman, Mira Berginc, Klemen Mauhler, Marko Potrč, Ljerka Belak; Jure Lavrin, Igor Potočnik, Andrej Srebrnjak, Veronika Ložak

distribucija Continental film

vsebina

Mumintrol je sin Muminmame in Muminočka. Skupaj živijo v Mumindolu v Muminhiši, ki je najbolj varen in zanimiv prostor na svetu. Mumintrol se nekega dne zbudi in opazi, da je vse sivo. Ne samo nebo in reka, tudi drevesa, rože in hiše! Ali je to sploh jutro ali je še noč? Brž vpraša učenjaka Pižmovca, kaj to pomeni. Pižmovec pojasni, da je sivina znak, da se bo na Zemlji pripetilo nekaj slabega – nanjo bo padel komet! Vsi se bojijo, da so to zadnji dnevi pred koncem sveta. Mumintrol se zave, kako majhni smo, izgubljeni sredi velikega, temnega vesolja. Muminočka ga pomiri in mu predlaga, da s prijatelji obiše observatorij. Tam bodo videli zvezde, govorili bodo z znanstveniki in razumeli bodo, kaj se dogaja. Pomaga zgraditi splav in že se Mumintrol in Smrček odpravita na pot.

Ob reki v svojem šotoru uživa Mumintrolov najboljši prijatelj Njuhec. Mumintrol in Smrček mu povesta, da odhajata v observatorij, kjer bosta izvedela, kdaj bo konec sveta. Njuhec jima pojasni, da je komet ponorela zvezda. Tudi on se pridruži odpravi. Na poti doživijo vrsto dogodivščin. Splav pluje po vedno bolj deroči reki, jambor se zlomi. Ko ostanejo ujeti v skalnem tunelu, Njuhec zaigra na orglice in zvok se dviga med skalne razpoke. Zasliši ga raziskovalec in zbiratelj Samuh, ki jih zamenja z žuželkami. Z mrežo jih dvigne navzgor in jih tako reši. Njuhec poskrbi za dobro voljo, speče palačinke, skuha čaj in naslednje jutro se odpravijo proti vrhu osamljene gore, kjer se nahaja observatorij.

Zjutraj se najprej ogrejejo s telovadbo in dobro zajtrkujejo, saj vedo, da jih čaka naporen vzpon. Skozi daljnogled vidijo observatorij in zavedajo se, da mora biti kar najbližje zvezd. Mumintrol med skalami visoko v gorah opazi, da se nekaj blešči. To je zapestnica, ki jo je izgubila Smrkljica, ko je nabirala rože. Mumintrol ve, kako vesela bi bila Smrkljica, če bi spet dobila svojo zapestnico, zato se kljub nevarnosti z vrvjo spusti ponjo. Njuhec in Smrček ga dvigneta nazaj in vsi trije nadaljujejo pot. Oblaki so vedno bliže, bliža se nevihta. A oni se dvignejo nad oblake – kako mirno je tam!

Zdaj so že pred observatorijem. Mumintrol potegne najkrajšo slamico, zato ga določijo, da bo vstopil prvi. V observatoriju živijo znanstveniki, popolnoma zatopljeni v svoje delo.

Mumintrola najprej sploh ne opazijo. Profesor ravno zaključuje izračune, računa in računa in ... ojoj, komet bo padel na Zemljo čez 4 dni, 4 minute in 44 sekund, morda 4 sekunde kasneje! To bo v nedeljo, v nedeljo pa morajo biti naši popotniki že doma, saj je Muminmama obljubila, da bo spekla torto. Hitro se začnejo vračati.

Sestop z gore ni nič lažji kot vzpenjanje nanjo. Naslednji dan je rdeča svetloba še močnejša, komet je že bližje. Smrček pravi: »*Gore so tako visoke, doline tako globoke, jaz pa sem vedno nekje na sredini.*« Po Njuhčevem nasvetu odvržejo vse stvari, ki jih ne potrebujejo, in hitijo proti domu. Mumintrol gre preblizu roba skal in obvisi nad prepadom – še dobro, da so navezani! Smrček se počuti slabo, strah ga je, a ko reši Mumintrola, je zelo ponosen nase. Vedo, da morajo pohiteti, saj hočejo priti domov, še preden bo komet zadel Zemljo. Tudi na poti nazaj srečajo Samuha. Ker so navzdol metali kamenje, so ga močno prestrašili. Samuh noče z njimi, želi biti sam, pridružita pa se jim Smrkljica in njen brat. Našli so ju, ko so zaslišali klice na pomoč; Smrkljičino telo je ovijalo drevo in brat ji ni mogel pomagati. Zdaj jo reši Mumintrol in Smrkljica ga navdušeno pohvali. On ima zanjo še zapestnico, ki jo je izgubila. Prijatelji skupaj nadaljujejo pot. Obiščejo trgovino in Smrkljica vpraša, ali prodajajo medalje. Odlikovati želi Mumintrola, ker je tako pogumen.

Naslednje jutro je zelo vroče. Ko pridejo do obale, vidijo alge, a morja ni več. Kaj se dogaja? Ali se bo morje vrnilo, ko se bo komet umaknil? Naredijo si hodulje in se sprehodijo do potopljene ladje. Zdaj Smrkljica s svojim ogledalcem reši Mumintrola, ki ga napade hobotnica. Nebo je vedno bolj rdeče, komet vse bližje, prebivalci Mumindola se množično selijo, le Muminmama in Muminočka pečeta torto, sedita na verandi in čakata male pustolovce, da se vrnejo domov. »*Ko bomo doma, nas nobena nevarnost ne doseže,*« pravi Mumintrol. A preden se srečno vrnejo, zapiha še močan veter, pravi tornado, dvigne jih v zrak in nosi naravnost proti hiši. Še so vsi skupaj, Njuhhec ima še svojo piščalko in to je pomembno. Nedelja je in spet so doma – pri Muminočku in Muminmami. Res jih čaka torta, pripovedujejo, kaj vse so doživeli, in pripravljajo svoje stvari, da se pred kometom umaknejo v Smrčkovo jamo. Komet že prevrača kamenje, voda vdira v votlino. A to ni konec sveta. Komet jih je le oplazil, potem je spet odšel v vesolje. Znova je vse, kot je bilo. Zavedajo se, kako radi imajo vse, kar jih obkroža. Lahko se vrnejo v hišo, spili bodo čaj in pojedli palačinke z marmelado.

liki v filmu

Mumintrol

Je zelo občutljiv in po naravi zelo prijazen. Je dobrega srca in ima veliko prijateljev. Vedno pomaga vsem okrog sebe, saj ne prenese, da bi bil kdo nesrečen. Najbolj žalosten je, kadar je sam. Je radoveden in navdušen nad odkrivanjem novih pojavov ter nevarnimi pustolovščinami. Pri dogodivščinah pogosto sodelujeta njegov najboljši prijatelj Njuhec in njegova skrita simpatija Smrkljica.

Muminmama

Muminmama nosi predpasnik in torbico, v kateri se skrivajo pomembne reči: bomboni, suhe nogavice, nekaj žice ... Je potrpežljiva, redko jezna in velikodušno sprejema v vedno pospravljeno hišo vse prebivalce Mumindola. Mirna ostaja tudi sredi največjih zagat in vedno ima pripravljen kakšen dober nasvet. Njene palačinke z domačo marmelado so zelo dobre!

Muminočka

Muminočka je poročen z Muminmamo. Nosi visok črn klobuk in tudi on se, podobno kot mama, ne razburja zaradi malenkosti. Vedno je pripravljen priskočiti na pomoč pri pustolovščinah, čeprav se jih raje spominja kot udeležuje. Piše o preteklih dogodkih in dogodivščinah, ko je kot otrok pobegnil iz sirotišnice. Muminočka je odgovoren in predan svoji družini; v njej se dobro počuti, če mu je le redno omogočeno, da obišče morje, ki ga ima rad.

Njuhec

Je Mumintrolov najboljši prijatelj, filozofski popotnik, ki vsako leto, ko se mumini odpravijo k zimskemu spanju, odide v svet. Je tih in poln skrivnosti. Ima prste na roki in je edini, ki nosi čevlje, zato spominja na človeka. Ni mu mar za lastnino, ima le malo ustno harmoniko, površnik in star zelen klobuk. Rad spi v šotoru, lovi ribe, kadi pipo in igra na piščalko.

Smrk

Je med bolj pametnimi v družini, zato ga pogosto prosijo za nasvet, čeprav se večkrat zgodi, da so stvari že dokončane, preden Smrk uspe zaključiti s samo organizacijo reševanja težav. Podatke zapisuje v svoj zvezek in rad sklicuje sestanke. Je navdušen bralec knjig.

Smrkljica

Smrkljica je Smrkova sestra. Spadata v vrsto smrkov, ki se od muminov razlikuje po tem, da ima lase. Je Mumintrolova prijateljica in zelo se imata rada. Je sramežljiva in prijazna ter se trudi ugajati Mumintrolu. Rada ima lepe stvari in rada se gleda v ogledalo.

Smrček

Ne spada v rod trolov, še najbolj spominja na kenguruja. Čeprav je po postavi velik, je očitno še mlad, saj ga imajo za »ta malega«, ki s sabo nosi igrače in se boji vode, ko ga postane strah, pa se hitro prične cmeriti.

Samuh

Naravoslovec, vedno oblečen v krilo, zelo redoljuben, nedružaben in brez smisla za humor. Je zagrizen zbiratelj in na pohode se vedno odpravlja sam. Ko se mu Mumintrol in prijatelja zahvalijo, ker jih je rešil, odgovori: *»Kaj res, nisem nameraval, sem samo iskal redke žuželke.«*

Pižmovec

Godrnjavi filozof, ki bere knjige in razmišlja ves dan. Tisti, ki ga ne poznajo, bi rekli, da mu ni mar za družčino in da je po naravi pesimističen.

o pisateljici Tove Jansson

Pisateljica in ilustratorka Tove Jansson (1914–2001) je mama vseh muminov. Leta 1942 je nastal prvi mumin, in sicer v obliki serije stripov, ki jih je objavila v časopisu. Kmalu se ji je pri risanju muminov pridružil brat Lars in skupaj sta izdala kar deset zvezkov stripov. Dolga desetletja so brat in sestra ter Tovina življenjska sopotnica preživljali poletja v hiški na majhnem, z grmovjem poraščenim otočku Pellinge. Tam so nastale vse knjige o muminih, ki jih še danes beremo: *Mumini in velika povodenj* (1945), *Komet v Mumindolu* (1946), *Čarodejev klobuk* (1948), *Vražja kresna noč* (1954), *Zima v Mumindolu* (1957), *Nevidni otrok in druge zgodbe* (1962) itd.

Leta 1966 je pisateljica obiskala Ljubljano. Takrat je prejela Andersenovo nagrado, to je najvišje priznanje, ki ga Mednarodna zveza za mladinsko književnost (IBBY) podeljuje vsaki dve leti. Leta 1966, ko ga je prejela Tove Jansson, je bil kongres te zveze v Ljubljani in pisateljici so ugledno priznanje izročili pri nas.

o muminih

Na prvi pogled so videti kot pomanjšani nilski konji, z belimi krznenimi kožuščki in velikim gobčkom in repom, ki ima na koncu čopek. »*Imajo lepa mala ušesa, majhen ljubek rep, oči so majhne in prijazne,*« piše pisateljica Tove Jansson.

Ime mumin izvira iz družine Jansson. Tove je stric pripovedoval o mumintrolu, ki živi v kuhinjski omari in mrzlo piha v ljudi. Na ta način ji je skušal preprečiti nedovoljene obiske zalog hrane. Po drugi strani pa naj bi si Tove sama nadela ime Mumintriolet, kar pomeni mamin trolček.

Skandinavija je dom trolov. To so veliki in majhni škratje, čokati, zavaljeni in domišljavi. Imajo velike nosove in dolge roke, so poraščeni. Spremenijo se lahko v kamne, če nanje posije sonce. Iz tega izročila izhajajo mumini, le da jih je pisateljica močno spremenila: iz zarodka trola se je izlegel trolček s popolnoma drugačnim videzom in značajem. Telesne oblike še vedno spominjajo na trole, obdržal je repek, njegovo telo pa se je pomanjšalo in postalo prijetno okrogle oblike. Po obnašanju se je približal človeku oziroma bitju, ki si prizadeva biti dobro. Pisateljica je s tem želela pokazati otrokom, kakšen naj bi bil dober človek.

Mumini so pametni, naivni in imajo bujno domišljijo. So družabni, zato se radi družijo z drugačnimi sopotniki in jih sprejemajo v svoji Muminhiši. To je »živžavasto bivališče, kjer je vsakdo počel, kar se mu je zahotelo, in si skoraj nihče ni delal skrbi za naslednji dan« (Čarodejev klobuk, 1996, 11). Mumini cenijo majhne, večkrat najdene predmete, ki bi lahko veljali za staro šaro. Veselje najdejo v majhnih stvareh ter ustvarjalnosti. Zelo cenijo svobodo in ne ravnajo vedno v skladu s pričakovanji družbe. Vsako leto se konec novembra odpravijo na trimesečno dolgo zimsko spanje. Prebudijo se marca, ko v Mumindol posije sonce.

Mumine lahko v Skandinaviji in na Japonskem po popularnosti primerjamo z najbolj znanimi Disneyjevimi junaki. Na Finskem so na otoku Kailo zgradili tematski park Moomin World, ki velja za enega bolj kakovostnih zabaviščnih parkov na svetu.

o nastajanju filma

Mumini lovijo komet je že drugi finski celovečerec o muminih v režiji Marie Lindberg. Naslov prvega iz leta 2008 je **Muumi ja vaarallinen juhannus (Moomin and Midsummer Madness)**. Oba sta nastala v finskem studiu za animirani film Filmkompaniet. Za osnovo so vzeli posnetke izvirne stop motion TV-serije **Mumini (Opowiadania Muminków/The Moomins, Se-ma-for/Jupiter Film, Poljska/Avstrija, 1977–1982)**, jih predelali in dodali glasove. V seriji je namreč le en narator, za film pa so oblikovali dialoge, ki so jih črpali iz romana Tove Jansson, *Kometjakten (Comet in Moominland)*. Isti roman je bil adaptiran vsaj že dvakrat prej, leta 1978 v ruski stop motion seriji **Mumi-troll** (tri epizode) in leta 1992 v japonskem celovečernem animeju **Comet in Moominland**, ki prav tako izvira iz japonske TV-serije **Moomin** (1969–1970). Pisateljica Tove Jansson te serije ni nikoli odobrila, saj so vanjo vnesli nekaj temeljnih sprememb v zgodbi in karakterizaciji.

TV-serija Mumini

Osnovo za poljsko-avstrijsko animirano TV-serijo **Opowiadania Muminków** so črpali iz knjig Tove Jansson, ki je pri nastajanju aktivno sodelovala. Vse scenarije so prevedli in vsakega posebej sta Tove in Lars Jansson odobrila, spremenila, šele nato se je lahko začela produkcija posamične epizode. Serija ni tipično otroška, še več, očitali so ji nekoliko bolj temačen ton in strašljive prizore, ki naj ne bi bili pisani na kožo mlajšim gledalcem. A dejstvo je, da gre za najbolj zvesto televizijsko adaptacijo doslej, ki sledi viziji avtorice Tove Jansson. Serija se je

dobro prijela tudi v britanski družbi, saj so jo adaptirali in 100 epizod predvajali na CITV v letih 1983–1986. Nikoli pa ni doživela uspeha na trgu v Združenih državah; mumini so tam precej neznani.

Izbor filmov iz izvirne serije izbor iz serije **Mumini** (Opowiadania Muminków) si bo v februarju in marcu mogoče ogledati tudi v Ljubljani. Kinodvor in Slovenska kinoteka (Animateka) sta namreč skupaj oblikovala program **Dvojček muminov**, ki omogoča hkraten ogled najnovejšega celovečerca v Kinodvoru in izvirne serije v Slovenski kinoteki. **Vstopnica z ogleda enega od navedenih programov vam pri ogledu drugega prinese popust. Program poteka v februarju in marcu 2012, za termine predvajanja glej spletno stran Kinodvora ali Slovenske kinoteke.**

izhodišča za pogovor ob filmu

kaj sporočajo mumini?

vera v srečen konec

»Naše dogodivščine se vedno srečno končajo, zapomnite si to,« pravi Mumintrol.

Pa začnimo pri koncu!

Na Mumintrola, Smrčka, Njuhca, Smrkljico in njenega brata na poti preži veliko nevarnosti. Otrok, ki se vživi v filmsko dogajanje, podoživlja njihove dogodivščine in upa, da se bo vse srečno razpletlo. Stavek, ki ga izreče Mumintrol, je zato zelo pomemben. Tako kot so pravljice polne strašnih dogodkov, gredo tudi osebe v filmu skozi mnoge preizkušnje. Ob srečnem koncu otrok doživi občutek varnosti, pomirjen je, da je svet urejen tako, da se vedno najde rešitev. V vsakdanjem življenju se morajo otroci soočiti z različnimi stiskami, zato je dobro, da jim tudi ob pripovedovanju zgodb in skupnem gledanju filmov sporočamo, da je težave mogoče rešiti.

Ko se je prevajalka Darinka Soban v Ljubljani pogovarjala s pisateljico Tove Jansson, je o njenih pogledih na pisanje za otroke napisala (*Čarodejev klobuk*, 1996, 262): *»Misli, da je treba otrokom v knjigi ponuditi veliko stvari; ni dovolj, če knjiga otroke samo zabava.*

Obravnava naj tudi njihove probleme in jim pomaga pri rešitvi. Nič zato, če piše pisatelj otroške knjige o osamljenosti in grozi ... toda nekaj dolguje mladim bralcem: srečen konec na ta ali oni način, kajti otrok se poistoveti s knjižnim junakom. Če so se godile kake krivice, morajo biti na koncu pravično popravljene.«

vera v dobrega človeka

Pravijo, da je Tove Jansson značaj muminov oblikovala tako, da jih je po obnašanju, mislih in čustvovanju približala človeku oziroma bitju, ki si prizadeva biti dobro. Poudarila je vse tiste vrednote, ki so pomembne, da se v neki družbi vsi dobro počutijo: mumini so velikodušni, razmišljujoči, pomirjujoči, realistični, neustrašni, pripravljeni pomagati, širokomiselni, iznajdljivi, praktični, prijazni ...

o varnem domu

»Veliki svet je nevaren. Tam ni nikogar, ki bi te poznal in vedel, kaj imaš rad in česa se bojiš,« pravi Mumintrol v zgodbi *Vražja kresna noč* (*Čarodejev klobuk*, 1996, 144).

A na nevarnosti gleda igrivo:

»Včasih so se godile tudi vznemirljive in grozljive stvari, toda vsaj dolgočasiti se nihče ni utegnil,« je zapisano v zgodbi *Čarodejev klobuk* (1996, 11).

Dom pa je zanj prostor varnosti:

»Ko bomo doma, nas nobena nevarnost ne doseže,« slišimo v filmu.

Muminočka in Muminmama v Muminhiši čakata, da se popotniki vrnejo z raziskovanja.

Muminmama je spekla torto, in medtem ko vsi bežijo v strahu pred kometom, onadva verjameta, da bo vse dobro.

Zakaj je pomembno, da se doma počutimo varne?

Kdaj nam je najlepše?

o gostoljubju

Dom muminov ni le varen, vedno je odprt za vse obiskovalce. Mumini se radi družijo in brez predsodkov sprejemajo vse, ki so drugačni. V knjigi *Čarodejev klobuk* (1996, 10) piše, da sta Mumintrol in Njuhec na vsakem popotovanju srečala nove prijatelje in jih pripeljala domov, Muminmama in Muminočka pa sta mirno sprejemala vsa ta nova poznanstva. V hišo sta znosila nove posteljice in podaljšala mizo, pri kateri so jedli.

Tudi pisateljica Tove Jansson je odraščala v podobni hiši. Starša sta bila umetnika in v njihovi hiši ni nikdar manjkalo gostov, ki so uživali njuno gostoljubje. Kako je to gostoljubje in odprtost Tove prenesla tudi v svoje življenje, spoznamo, ko preberemo, da je skupaj z bratom Larsom na otoku Pellinge zgradila počitniško hišico. Tam je preživljala vsa poletja, ko pa zaradi starosti kočice ni mogla več obiskovati, je nad vrata obesila ključ in jo prepustila vsem naključnim obiskovalcem in brodolomcem.

Ali poznamo pomen besede gostoljubje?

Kako vemo, da je nekdo gostoljuben?

o lastnini

Tako kot je za marsikoga nenavadna gostoljubnost muminov, je zanimiv tudi njihov odnos do lastnine. Mumini svoje zlato hranijo kar v bližnji mlaki, ker se tam lepše sveti.

Njuhec v filmu pravi: *»Življenje postane zapleteno, če hočemo imeti stvari. Lepše je potovati okrog brez prtljage.«* Tudi ko se vračajo domov, Njuhec predlaga, naj šotor in ponev odvržejo, saj se bolje počutiš, ko nimaš več toliko stvari.

Te Njuhčeve misli so izhodišče za pogovor o potrošništvu. Že predšolske otroke spodbudimo, da pomislijo, ali potrebujejo vse, kar imajo. Z otroki se pogovorimo o tem, kako veseli so, ko dobijo novo igračo. A stvari imajo vedno več in z vsemi se sploh ne morejo igrati.

Pogovor o preobilju povežemo z branjem odlomka iz zgodbe Vražja kresna noč (*Čarodejev klobuk*, 1996, 176):

»Šla sem iskat kakšno obleko zase,« je poročala Smrkljica. »Več sto sem jih našla in ne morem povedati, kako sem bila vesela.«

Micka je zinila nekaj, kar bi lahko pomenilo vse mogoče.

»Mogoče tisoč,« je nadaljevala Smrkljica. »Gledala sem in gledala, pomerjala in pomerjala, a zmeraj bolj sem bila žalostna.«

»Zmeraj bolj žalostna!« je vzkliknila Micka.

»Ja, ali ni čudno,« je rekla Smrkljica. »Razumeš, preveč jih je bilo. Nikdar ne bi mogla vseh obleči in tudi odločiti se ne bi mogla, katera je najlepša. Skoraj me jih je postalo strah. Če bi našla samo dve oblekici, bi zlahka izbrala lepšo.«

»To bi bilo veliko bolje,« je že bolj veselo pritrdila Micka.

»Tako pa sem vse pustila in šla proč,« je končala Smrkljica.

Koliko igrač imamo? Se z vsemi igramo?

Smo jih pripravljene deliti ali katero komu podariti?

Ali imajo vsi otroci na svetu toliko igrač, oblačil, hrane?

o medsebojni pomoči in pohvalah

V filmu vidimo, kako pomembno je, da so prijatelji med potovanjem, polnim nevarnosti, skupaj. Prijateljstvo in sočutje sta vrednoti, ki ju Tove Jansson v svojih zgodbah močno poudarja. Vse prebivalce Mumindola je strah, Muminrol in Smrček pa se odpravita na dolgo

pot, da bi jima znanstveniki v observatoriju povedali, kaj se dogaja. Med potjo se jima pridruži še Njuhec in pokaže se, da lahko le skupaj premagajo nevarno pot.

Ali smo opazili, da znajo sebe in druge za svoj pogum pohvaliti, da se znajo zahvaliti in izreči priznanje?

Smrček je ponosen nase, ker je pomagal Mumintrolu, Smrkljica občuduje Mumintrola in mu celo podari medaljo. Pravi mu: *»Kako pogumen si! Boril si se kot lev!«*

Pogosto se nam zdi samoumevno, da nekdo nekaj stori za nas. Vendar ni – pomembno je, da se znamo zahvaliti: staršem, ker so nas peljali v kino, babici in dedku, ki sta skuhala kosilo, sosedom, ker so nas povabili na obisk, prijatelju, ki nam je nekaj posodil ...

o iskanju informacij

Mumintrol želi izvedeti, zakaj je vse okoli njega spremenjeno. Muminočka mu pomaga zgraditi splav, da bi lahko odšel do observatorija in poiskal odgovore na svoja vprašanja. Odrasli smo tisti, ki otrokom omogočamo dostop do informacij. Otroci so radovedni, mi pa jim moramo pokazati, kje lahko poiščejo podatke.

Pogovarjajmo se z otroki, koga vprašamo in kam pogledamo, ko želimo nekaj izvedeti. Tudi odrasli ne vemo vsega in moramo informacije poiskati v knjigah ali na spletnih straneh. Včasih kam odidemo, da bi spoznali nekaj novega. Skupaj z otroki razmišljajmo, kje in kako bomo našli podatke o kometih in o observatorijih.

o vesolju

»Kako majhni smo, naš planet je tako majhen,« pravi Mumintrol.

»Poti zvezd so nepredvidljive,« pravi Njuhec.

Pogovarjajmo se o poteh zvezd, o velikosti planetov in o vsem, kar se v vesolju dogaja. Komet, ki se približuje Zemlji, povzroči veliko sprememb – voda se umakne, piha močan veter, kompas se pokvari, vedno bolj vroče je ...

V poučnih knjigah poiščimo odgovore na vprašanja otrok, povezana z naravnimi pojavi in vesoljem (glej: **Dodatne dejavnosti**).

o zavedanju vsega, kar je okoli nas

Prebivalci Mumindola so se znašli v nevarnosti, ker so se zbali, da bo komet zadel Zemljo in bo konec sveta, zato na koncu filma toliko bolj radostno oznanijo, kako radi imajo vse, kar jih obkroža – gozd, morje, dež, sonce ...

Vprašajmo otroke, kaj je tisto, kar njim veliko pomeni. Morda je to drevo v parku, kjer se najraje igrajo, kamni na rečnem nabrežju, luže, ki se po dežju naredijo pred blokom ... Prav je, da pomislimo tudi na to, kar je ves čas okoli nas, in spregovorimo o tem, da smo veseli, ker v svojem okolju lahko vidimo toliko lepih stvari.

Kaj bi se zgodilo, če bi doživeli potres, poplavo ali požar?

Kaj bi najbolj pogrešali, če bi se naša okolica naenkrat spremenila?

dodatne dejavnosti ob filmu

spoznajmo animirani film

Ob filmu je izšla prenovljena in dopolnjena izdaja knjižice v Zbirki Kinobalon, *Animirani film*. Ob knjižici lahko z otroci spoznavamo animiran film, si preberemo kakšne vrste animiranih filmov poznamo in kako nastajajo, preizkusimo pa se lahko tudi v izdelovanju različnih optičnih igrač. Ilustracije za knjižico je prispeval Marjan Manček, uvodno pesem pa Andrej Rozman Roza. Knjižica je dostopna tudi v elektronski obliki na spletni strani Kinobalona (www.kinodvor.org/kinobalon/knjizna-zbirka-kinobalon/).

raziskujmo vesolje

Film bo pri otrocih zbudil veliko vprašanj o kometih in vesolju. Ob razlagi si lahko pomagamo s ciciveselošolskim plakatom *Med planeti*, ki je bil v reviji Ciciban objavljen januarja 2010. Avtor Cici Vesele šole Andrej Guštin nazorno predstavi Osončje in razloži tudi pomen besede komet: »Kometi so nekaj kilometrov velike ledene gore. V bližini Sonca se ogrejejo in dobijo goreč plinast rep.« Na drugi strani plakata so zamisli za igre s planeti, zelo dobro je predstavljeno, kako lahko ponazorimo neverjetno velike razdalje v Osončju.

Observatorij, ki so ga obiskali Mumintról, Smrček in Njuhec, je bil na visoki gori in daleč od naseljenih območij. Otrokom pojasnimo, kako to vpliva na opazovanje.

Preberimo jim zanimiv podatek:

Na vrhu ugaslega ognjenika Mauna Kea na Velikem otoku v otočju Havajev je največji svetovni astronomski observatorij. To je najvišja gora v Tihem oceanu, a v resnici tudi najvišja gora na svetu, saj se z oceanskega dna dviga kar 9750 metrov visoko. Nad oceansko gladino sega le njena slaba polovica. V tem observatoriju je 13 teleskopov, ki jih uporabljajo astronomi iz enajstih držav sveta. Vesolje proučujejo tako, da s teleskopi zbirajo svetlobo, ki prihaja iz

oddaljenih objektov v vesolju. Taka opazovanja so s površine Zemlje težavna, zato pošiljamo satelite nad ozračje. Na vrhu Mauna Kee pa opazujemo skoraj enako dobro kot s sateliti, saj so teleskopi nameščeni nad večino ozračja in so te motnje zanemarljive. Ker je gora sredi oceana, je daleč stran od onesnaženih in preosvetljenih mest. Zrak nad goro je zelo suh in običajno na tej višini ni oblakov, zato je veliko popolnoma jasnih noči, ki kar kličejo po opazovanju zvezd.
/vir: Marina Dermastia: Observatorij, PIL, januar 2012, str. 12/

V knjižnici si sposodimo poučne knjige:

Prosen, Marijan: *Veliki in mali medved*. Ljubljana, 1990. Prosen, Marijan: *Sonce zgodaj gori gre*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993. Whitelaw, Ian: *Vesolje*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995. Stott, Carole: *Zakaj neki zvezde mežikajo in druga vprašanja o vesolju*. Murska Sobota: Pomurska založba, 1995. *Moja prva enciklopedija. Vesolje*. Tržič: Učila, 1997. Prosen, Marijan in Stana: *Prvi pogled*. Ljubljana: DZS, 1998. Prosen, Marijan in Stana: *Vesolje in Zemlja*. Ljubljana: DZS, 1999. Prosen, Marijan in Stana: *Raziskujemo vesolje*. Ljubljana: DZS, 1999. Prosen, Marijan in Stana: *Sonce na nebu*. Ljubljana: DZS, 1999. Kolaczek, Marie: *Vesolje*. Ljubljana: Modrijan, 2005. Avsec, Sašo: *Življenje na Marsu*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006. Beaumont, Emilie: *Nebo*. Ljubljana: Oka, 2007. *Čudovita mala enciklopedija: Planet Zemlja*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2009.

spoznavajmo Finsko in skandinavsko mitologijo

Na zemljevidu si ogledamo, kje leži Finska. Tove Jansson se je rodila v Helsinkih, njena starša pa sta bila Šveda in pisateljica je vse življenje pisala v švedščini.

V skandinavskih bajkah srečamo trole, mumintroli, ki si jih je izmislila pisateljica, pa se od trolov v marsičem razlikujejo. So manjši in bolj okrogli, predvsem pa imajo več človeških lastnosti. Troli se skrivajo pred drugimi prebivalci gozda, mumini pa so družabni.

Mumini zimo prespijo. Povejmo otrokom, da je v Skandinaviji pozimi zelo mraz, noči so dolge, dnevi pa kratki. Mumintrolek (*Čarodejev klobuk*, 1996, 7) pravi, da je to, da gredo v novembrskih dneh spat zimsko spanje, imenitna navada za vse tiste, ki ne marajo teme in mraza. Pogovarjajmo se z otroki, kako lahko prijetno preživimo mrzle in temačne zimske dni. Morda ob pripovedovanju zgodb, tudi takih, v katerih nastopajo mumini.

oglejmo si fotografije Muminsveta in Muminmuzeja

Na Finskem so na otoku Kailo uredili muzej na prostem – zabavišni park. Na spletu si med drugim lahko ogledamo **modro hišo muminov**: http://en.wikipedia.org/wiki/Moomin_World

V mestu Tampere je muzej, kjer so shranjene **originalne ilustracije Tove Jansson**: http://en.wikipedia.org/wiki/Moomin_Museum. Pred muzejem nas pozdravlja Mumintrol:

uredimo si Muminkotiček

V knjižnici si sposodimo knjige Tove Jansson in si v igralnici vrta ali v razredu uredimo Muminkotiček. V Muminkotičku nalepimo fotografije pisateljice, fotografije naslovnice njenih knjig in njenih ilustracij, fotografije prizorov iz filma, razstavimo knjige in otroške risbe, hiše muminov iz plastelina. Tu imajo otroci na voljo sestavljanke, pobarvanke in drugo gradivo za igro in ustvarjanje:

- **ustvarjajmo s plastelinom**

Naredimo lahko mumine in njihove prijatelje, izmislimo si še nove prebivalce Mumindola in jim naredimo hiške.

- **izdelajmo medalje**

Mumini najdejo veselje v majhnih stvareh in v ustvarjalnosti.

Smrkljica je Mumintrolu podarila medaljo, ker ji je rešil življenje in našel njeno zapustnico.

Še mi izdelajmo medaljo. Pomislimo, kaj je kdo dobrega storil za nas. Podarimo mu medaljo in mu povejmo/napišimo, zakaj smo mu jo dali.

- **sestavljajmo sestavljanke**

Natisnimo barvne slike prizorov iz filma, ki jih najdemo v tem gradivu. Prilepimo jih na trši karton in razrežimo na poljubno število koščkov (čim mlajši so otroci, ki se bodo s tem igrali, večji morajo biti koščki). Lahko jih plastificiramo. Otroci sestavljajo slike, jih razvrščajo po zaporedju prizorov v filmu, pomagajo jim pri obnavljanju zgodbe.

umestitev v vzgojno-izobraževalne programe vrtcev in v učni načrt

likovne dejavnosti

Otroci rišejo filmske like.

Iz plastelina izdelajo hišo, v kateri živijo mumini, in prebivalce Mumindola.

Izdelajo medalje.

Posamezne prizore narišejo kot strip. Pomagamo si lahko s knjižico *Animirani film* iz Zbirke Kinobalon, v kateri je že pripravljena spodbuda za risanje stripa. Otrokom povemo, da je pisateljica Tove Jansson zgodbe o mumintrilih najprej začela ustvarjati kot serijo stripov. Ustvarjala jih je skupaj z bratom Larsom. V časniku *Večerne novice*, kjer jih je objavljala, je izšlo deset zvezkov stripov.

glasbene dejavnosti, igra vlog

Filmska glasba – otrokom povemo, da je avtorica glasbe za film pevka Björk, ki je velika oboževalka muminov.

Kako bi otroci odigrali posamezne prizore iz filma in s katerimi malimi inštrumenti bi spremljali igro vlog? Otroke razdelimo na skupine, spontano naj ob glasbeni spremljavi odigrajo naslednje prizore:

- uvodni prizor v Muminhiši,
- na splavu v deroči reki,
- pri znanstvenikih v observatoriju,
- v trgovini,
- v Smrčkovi votlini.

Kako bi z glasbo ponazorili odhod prebivalcev Mumindola, ki se bojijo, da bo padel komet, in kako zaključni prizor, ko že vemo, da je komet Zemljo le oplazil?

spoznavanje okolja

Pogovarjajmo se o naravnih pojavih in o vesolju, o Finski in o značilnostih skandinavskih držav.

Zanimiva dejavnost je branje zemljevidov, saj je Tove Jansson zgodbam v knjigah narisala tudi zemljevide. Oglejmo si zemljevid Mumindola (*Čarodejev klobuk*, 1996, 6), zemljevid Smrekovega zaliva (v isti knjigi, str. 136) in zemljevid Mumindola pozimi (*Zima v Mumindolu*, 2004, 5). Otroke sprašujemo, kaj leži severno, južno, vzhodno, zahodno.

razredna ura

Pogovarjajmo se o odnosih med mumintroli, o ureditvi njihove skupnosti in o vrednotah, kot so gostoljubnost, prijateljska pomoč, pogum, svoboda ...

jezik, slovenščina

Oznaka oseb.

Obnova zgodbe.

Otroci zgodbo nadaljujejo. Razdelimo jih v štiri skupine, vsaka skupina pove, napiše ali odigra eno nadaljevanje:

- Kaj se je dogajalo prebivalcem Mumindola, ko so se vračali nazaj?
- Komet, ki je oplazil Zemljo, je naredil veliko škode. Kaj se je zgodilo?
- V Muminhišo so prišli na palačinke še novi prebivalci Mumindola, ki jih v tej dolini niso videli še nikoli. Kdo so, zakaj so prišli?
- Znanstveniki iz observatorija so prišli k Muminmami in Muminočku s pomembnim vprašanjem. Kaj želijo vprašati?

od knjig k filmu in od filma spet h knjigam

Pisateljica Tove Jansson je pisala za otroke in odrasle, njene knjige so prevedene v 40 jezikov.

Knjiga *Komet v Mumindolu* je druga knjiga pisateljice, napisana je bila leta 1946, leta 1968 pa je izšla predelana zgodba. V slovenščini naj bi knjiga izšla prihodnje leto (2013) pri Založbi Mladinska knjiga.

V slovenskem prevodu pa lahko beremo druge zgodbe o muminih, ki so primerne za branje v nadaljevanjih. V knjigi *Čarodejev klobuk* so zbrane zgodbe iz zbirk *Čarodejev klobuk* in *Vražja kresna noč* (prevedla Darinka Soban, izdala Mladinska knjiga, 1970, 1996), v zbirki Andersenovi nagrajenci je izšla knjiga *Zima v Mumindolu* (prevedla Darinka Soban, izdala Mladinska knjiga, 2004, 2005), prevedena je tudi knjiga *Nevidni otrok in druge zgodbe* (prevedla Nada Grošelj, izdala založba Modrijan, 2008).

Besedilo *Čarodejev klobuk* je dostopno v dramatisaciji Matjaža Lobode (1991), dramo hrani Slovenski gledališki in filmski muzej.

V slovenščini so z upodobitvami muminov izšle kartonke, ob katerih malček spoznava števila, besede ... Naslovi prevedenih del so: *Mumin spoznava števila*, *Mumin spoznava besede*, *Mumin in rojstnodnevni gumbek*, *Mumin in imenitno igriva pobarvanka*, *Mumin in poletno pristrčna polepljenka* (povzeto po delih Tove Jansson, prevedla Darinka Koderman Patačko, izdala založba Učila, 2010).

Kako deklica Nia Rozman v oddaji Bukvožer predstavlja knjigo *Zima v Mumindolu*, si lahko ogledamo na:

<http://tvslo.si/predvajaj/zima-v-mumindolu-oddaja-za-otroke/ava2.55020799/00:00:26/0:0:0/>

Dobro je, če gremo od knjig k filmu in od filma spet h knjigam. Zgodbe otrokom beremo že pred ogledom filma, da si ustvarijo svoje predstave o svetu, v katerem se dogajajo napete pustolovščine muminov. Tako zbudimo njihovo radovednost, po ogledu filma pa njihovo doživetje poglobimo še z drugimi zgodbami. Zgodbe Tove Jansson bogatijo domišljijo, vsaka zase odpira nove teme za pogovor in zamisli za raznolike ustvarjalne dejavnosti.